DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 6 april 2006 *

I mål C-428/04,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 226 EG, som väckts den 6 oktober 2004,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av N. Yerrell och H. Kreppel, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Österrike, företrädd av C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,

svarande,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas samt domarna J. Malenovský, S. von Bahr, A. Borg Barthet och A. Ó Caoimh (referent),

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det skriftliga förfarandet,

och efter att den 20 oktober 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har yrkat att domstolen skall fastställa att Republiken Österrike

— genom att inte inom föreskriven tid ha antagit lagen om delstatslärarnas rättsliga ställning (Landeslehrer-Dienstrechtsgesetz, BGBl. 2004 I, s. 69) (nedan kallad LDG), lagen om sjuk- och olycksfallsförsäkring för offentliga tjänstemän (Beamten-, Kranken- und Unfallversicherungsgesetz, BGBl. 1967, s. 200) (nedan

kallad B-KUVG) och lagen om det allmänna socialförsäkringssystemet (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz) (nedan kallad ASVG), genom vilka rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (EGT L 183, s. 1; svensk specialutgåva, område 5, volym 4, s. 146) (nedan kallt direktivet) avsågs införlivas med österrikisk lagstiftning eller, för det fall dessa lagar har antagits senare, genom att inte underrätta kommissionen om dessa bestämmelser,

— genom att inte ha införlivat eller bara delvis ha införlivat artiklarna 2.1 (för lärare inom det obligatoriska skolsystemet i Tyrolen), 7.3, 8.2, 11.2, 12.4 och 13.2 a och b i direktivet,

har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dessa bestämmelser och enligt artikel 18 i direktivet.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

2 Artikel 2.1 i direktivet har följande lydelse:

"Detta direktiv skall tillämpas på all verksamhet, såväl privat som offentlig (industri, jordbruk, handel, förvaltning, tjänster, undervisning, kultur- och fritidsverksamhet etc.)."

3 Artikel 7 i direktivet, med rubriken "Skydds- och förebyggande åtgärder", har följande lydelse:

"1. Utan att det inskränker skyldigheterna enligt artiklarna 5 och 6 skall arbetsgivaren ge en eller flera arbetstagare i uppgift att verka för skydd mot och förebyggande av risker i arbetet inom företaget och/eller verksamheten.

...

3. Om sådan skydds- och förebyggande verksamhet inte kan organiseras på grund av brist på kompetent personal i företaget och/eller verksamheten skall arbetsgivaren anlita sakkunnig hjälp utifrån.

...

7. Med hänsyn tagen till verksamheternas art och företagens storlek skall medlemsstaterna ange de verksamhetsgrenar, där arbetsgivaren, under förutsättning att han har kompetens, själv kan ta ansvaret för de åtgärder som avses i punkt 1.

..."

4 Artikel 8.1 och 8.2 i direktivet har följande lydelse:

"1. Arbetsgivaren skall

— sörja för nödvändiga arbetarskyddsåtgärder för första hjälpen, brandskydd, och utrymning, varvid dessa åtgärder skall vara anpassade till verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek samt till andra personer som är närvarande,

— upprätta alla behövliga kontakter med utomstående serviceorgan, framför allt i fråga om första hjälpen, akutvård, räddningsarbete och brandbekämpning.

2. I överensstämmelse med punkt 1 skall arbetsgivaren framför allt ifråga om första hjälpen och utrymning avdela de arbetstagare som behövs för att genomföra sådana åtgärder.

Dessa arbetstagare skall vara tillräckligt många, de skall erhålla fullgod utbildning och ha tillgång till ändamålsenlig utrustning med beaktande av företagets och/eller verksamhetens storlek och särskilda risker."

5 Artikel 10 i direktivet har följande lydelse:

"1. I enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis som kan ta hänsyn till bland annat företagets/verksamhetens storlek skall arbetsgivaren vidta lämpliga åtgärder så att arbetstagare och/eller deras representanter i företaget och/eller verksamheten får all den information som behövs om

a) arbetsmiljörisker och skydds- och förebyggande åtgärder och verksamhet med avseende såväl på företaget och/eller verksamheten i stort som varje enskild arbetsplats och/eller varje enskilt arbete,

b) de åtgärder som vidtas i enlighet med artikel 8.2.

2. Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder så att arbetsgivare för anställda i utomstående företag och/eller verksamheter, vilka utför arbete i den förstnämndes företag och/eller verksamhet, i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, får den information om förhållandena enligt punkterna 1 a och b som skall lämnas arbetstagarna ifråga.

3. Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder, så att arbetstagare med särskilda uppgifter i skyddsfrågor eller arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för

skyddsfrågor, för att de skall kunna utföra sina uppgifter och i enlighet med nationell lagstiftning och praxis, får tillgång till

a) den riskvärdering samt information om de skyddsåtgärder som avses i artikel 9.1 a och b,

b) det register och de rapporter som åsyftas i artikel 9.1 c och d,

c) den kunskap som skydds- och förebyggande åtgärder, tillsynsmyndigheter och arbetsmiljöansvariga organ avkastar."

6 Artikel 11.2 i direktivet har följande lydelse:

"Arbetstagare eller arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor skall ges rätt till avvägd medverkan i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, eller rådfrågas i förväg och i god tid beträffande

...

b) utseende av arbetstagare enligt artikel 7.1 eller 8.2 och den verksamhet som avses i artikel 7.1,

c) den information som åsyftas i artiklarna 9.1 och 10,

d) i förekommande fall, anlitande av tjänster eller personer utifrån enligt artikel 7.3,

...”

7 Artikel 13 i direktivet har följande lydelse:

”1. Det åligger varje arbetstagare att så långt möjligt sörja för sin egen och andra personers säkerhet och hälsa, i den mån de påverkas av hans handlingar eller förtroendeuppdrag i arbetet, i enlighet med hans utbildning och arbetsgivarens instruktioner.

2. För detta ändamål skall arbetstagarna i överensstämmelse med sin utbildning och arbetsgivarens instruktioner

a) på rätt sätt använda maskiner, anordningar, verktyg, farliga ämnen, transportanordningar och andra produktionsmedel,

b) på rätt sätt använda den personliga skyddsutrustning, som de försetts med, samt efter det att utrustningen använts återställa den på dess rätta plats,

...”

8 Medlemsstaterna skulle i enlighet med artikel 18.1 i direktivet sätta i kraft de lagar och andra författningar som var nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1992 och genast underrätta kommissionen om detta.

De nationella bestämmelserna

9 Direktivet har bland annat införlivats med den österrikiska lagstiftningen genom den federala lagen om hälsa och säkerhet i arbetet (Bundesgesetz über Sicherheit und Gesundheitsschutz bei der Arbeit, ArbeitnehmerInnenschutzgesetz), i dess lydelse enligt BGBl. 2001 I, s. 159 (nedan kallad ASchG).

10 11 § ASchG har följande lydelse:

”...

(5) Skyddsombuden skall i förhand informeras om tillsättning eller entledigande av arbetsmiljöingenjörer, företagsläkare liksom av personer ansvariga för första hjälpen, brandskydd och utrymning av arbetstagarna. Samråd angående tillsättning och

entledigande skall ske med skyddsombuden såvida inte personalrepresentationsorgan har inrättats eller om tillsättning och entledigande sker hos arbetsskyddskommittén.

(6) För det fall att det inte finns något personalrepresentationsorgan skall arbetsgivarna:

1. se till att planläggning och införande av ny teknik blir föremål för överläggningar med skyddsombuden i fråga om följdverkningarna för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i samband med val av utrustning eller ämnen och förändringar i arbetsbetingelser och arbetsmiljön,

2. se till att skyddsombuden medverkar vid valet av personlig skyddsutrustning, och

3. låta skyddsombuden delta i spårandet och bedömningen av risker, genomförandet av lämpliga åtgärder samt planläggning och organisering av utbildning.

(7) Arbetsgivarna skall:

1. ge skyddsombuden tillgång till handlingar avseende säkerhet och hälsoskydd samt alla meddelanden och rapporter om arbetsolyckor,

2. ge skyddsombuden tillgång till följande handlingar:

   a) handlingar avseende den information som avses i 3 § punkt 2,

   b) handlingar avseende resultat av åtgärder som har vidtagits mot farliga ämnen och buller liksom andra åtgärder och undersökningar avseende säkerhet och hälsoskydd, och

   c) anteckningar avseende ämnen och buller,

3. omedelbart informera skyddsombuden om överskridanden av fastställda värden och orsakerna till dessa samt om de åtgärder som vidtagits för att avhjälpa överskridandet och

4. informera skyddsombuden om skyldigheter, beslut och tillstånd i fråga om skyddet för arbetstagarna.

..."

11 Enligt 12 § punkt 7 ASchG skall arbetstagarna, för det fall det varken finns några säkerhetsansvariga eller något personalrepresentationsorgan, informeras om samtliga frågor i 11 § punkt 7 i samma lag och få tillgång till samtliga handlingar som omnämns i denna senare bestämmelse.

12 Enligt 13 § punkt 2 ASchG skall arbetstagarna, för det fall det varken finns några skyddsombud eller något personalrepresentationsorgan, rådfrågas om och ges möjlighet att delta i behandlingen av samtliga frågor i 11 § punkterna 5 och 6 i samma lag.

13 Enligt 15 § ASchG skall arbetstagarna i överensstämmelse med sin utbildning och arbetsgivarens instruktioner på rätt sätt använda de arbetsredskap och den personliga skyddsutrustning som de försetts med och som är förenlig med denna lag.

14 Enligt 25 § ASchG skall arbetsgivarna i förekommande fall utse personer ansvariga för brandskydd och utrymning av arbetstagarna. Enligt samma bestämmelse skall tillräckligt många arbetstagare kunna hantera brandsläckarna.

15 Enligt 26 § i samma lag skall det, när minst fem arbetstagare regelbundet utför arbete på en arbetsplats, utses tillräckligt många personer som skall ansvara för första hjälpen. Enligt denna bestämmelse skall dessa personer inneha tillräcklig utbildning för att kunna ge första hjälpen och det är nödvändigt att det under arbetstid finns tillräckligt många personer närvarande i företaget som kan ge första hjälpen med beaktande av det antal arbetstagare som vanligtvis är närvarande på arbetsplatsen.

16 73 § punkt 1 ASchG har följande lydelse:

"Arbetsgivarna skall se till att arbetsmiljöingenjörer finns tillgängliga. Denna skyldighet kan uppfyllas genom att

1. arbetsmiljöingenjörer anställs genom anställningsavtal (egna arbetsmiljöingenjörer i företaget),

2. tillgång finns till arbetsmiljöingenjörer utifrån, eller

3. tjänster som tillhandahålls av särskilda center för arbetsmiljöingenjörer anlitas.

..."

17 79 § punkt 1 ASchG har följande lydelse:

"Arbetsgivarna skall se till att företagsläkare finns tillgängliga. Denna skyldighet kan uppfyllas genom att

1. företagsläkare anställs genom anställningsavtal (egna företagsläkare i företaget),

2. tillgång finns till företagsläkare utifrån, eller

3. tjänster som tillhandahålls av en auktoriserad företagshälsovårdscentral anlitas.

...”

18 Enligt 10 § punkt 3 i den österrikiska federala lagen om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen för statligt anställda (Bundesgesetz über Sicherheit und Gesundheitsschutz der in Dienststellen des Bundesbeschäftigten Bediensteten, Bundesbedienstetenschutzgesetz), i dess lydelse enligt BGBl. 2003 I, s. 131 (nedan kallad B-BSG), skall tillsättningen av skyddsombud föregås av ett godkännande från ett organ som enligt 10 § i Bundes-Personalvertretungsgesetz (den federala lagen om personalrepresentationsorgan, BGBl. 1967, s. 133) är behörigt att företräda personalen. Detta gäller också när en person som företräder personalen fullgör de uppgifter som en arbetsmiljöingenjör skall svara för.

19 11 § B-BSG har följande lydelse:

”...

(2) Skyddsombuden skall vid utövandet av sina uppgifter inte vara bundna av några instruktioner.

...

(4) Arbetsgivaren skall rådfråga skyddsombuden i samtliga frågor avseende säkerhet och hälsoskydd.

(5) Skyddsombuden skall informeras före tillsättning och entledigande av arbetsmiljöingenjörer, företagsläkare från företagshälsovårdscentraler liksom av personer som svarar för första hjälpen, brandskydd och utrymning av arbetstagarna. För det fall det inte finns något personalrepresentationsorgan skall planerad tillsättning eller entledigande föregås av samråd med skyddsombuden.

(6) Arbetsgivaren skall

1. ge skyddsombuden tillgång till handlingar avseende säkerhet och hälsoskydd liksom till uppgifter och rapporter om arbetsolyckor,

2. ge skyddsombuden tillgång till följande handlingar:

   a) handlingar avseende den information som avses i 3 § punkt 2,

   b) handlingar avseende resultat av mätningar avseende farliga ämnen och buller och andra mätningar och undersökningar som har samband med säkerhet och hälsoskydd, och

c) anteckningar avseende ämnen och buller,

3. omedelbart informera skyddsombuden om överskridanden av fastställda värden och orsakerna till dessa liksom om åtgärder som vidtagits för att avhjälpa överskridandet, och

4. informera skyddsombuden om skyldigheter, beslut och tillstånd i fråga om skyddet för arbetstagarna."

20 Enligt 12 § punkt 6 B-BSG behöver personalen eventuellt inte informeras i enlighet med punkterna 1, 2, 4 och 5 i samma paragraf när skyddsombud har utsetts eller när det finns ett personalrepresentationsorgan och dessa har informerats på ett korrekt sätt samt den information som de besitter är tillräcklig för att effektivt undvika risker. Avgörande härvid är enligt 12 § punkt 6 informationens innehåll och målsättning, de risker som finns samt verksamhetens art.

21 Enligt 13 § punkt 1 B-BSG skall arbetsgivaren samråda med arbetstagarna i samtliga frågor avseende säkerhet och hälsa i arbetet.

22 Enligt 15 § punkt 2 i samma lag skall arbetstagarna på rätt sätt och i överensstämmelse med sin utbildning och sina överordnades instruktioner använda arbetsredskap och den personliga skyddsutrustning som de försetts med och som är förenlig med denna lag.

23 Enligt 25 § punkt 4 B-BSG skall arbetsgivarna i förekommande fall utse personer ansvariga för brandskydd och utrymning av arbetstagarna. Enligt samma bestämmelse skall tillräckligt många arbetstagare kunna hantera brandsläckarna.

24 Enligt 26 § punkt 3 B-BSG skall det, när minst fem arbetstagare regelbundet utför arbete på en arbetsplats, utses tillräckligt många personer som är ansvariga för första hjälpen. Dessa personer skall inneha tillräcklig utbildning för att kunna ge första hjälpen. Enligt samma lag skall det under arbetstid finnas tillräckligt många personer närvarande som kan ge första hjälpen med beaktande av det antal arbetstagare som vanligtvis är närvarande på arbetsplatsen.

25 73 § B-BSG har följande lydelse:

"(1) Arbetsgivaren skall utse arbetsmiljöingenjörer (specialister på arbetsplatssäkerhet) för de verksamheter som omfattas av denna federala lags tillämpningsområde. Denna skyldighet kan uppfyllas genom att

1. arbetsmiljöingenjörerna anställs genom anställningsavtal (egna arbetsmiljöingenjörer i företaget),

2. tillgång finns till arbetsmiljöingenjörer utifrån, eller

3. genom att tjänster som tillhandahålls av ett av de center för arbetsmiljöingenjörer som finns på den aktuella förteckning över sådana center som upprättas av ministeriet för arbets-, hälso- och socialfrågor anlitas i enlighet med 75 § ASchG.

..."

26 Arbetsgivaren skall i enlighet med 76 § punkt 1 B-BSG, inom de verksamheter som omfattas av denna lags tillämpningsområde, inrätta företagshälsovård som ombesörjs av företagsläkare. Enligt 77 § punkt 1 i denna lag är företagshälsovårdscentralernas målsättning å ena sidan att ge råd åt arbetsgivaren, arbetstagarna, skyddsombuden och de organ som har behörighet att företräda personalen, beträffande hälsoskydd, främjande av hälsa i förbindelse med arbetsförhållanden, förändring av arbetet i syfte att anpassa det till människan och å andra sidan att underlätta för arbetsgivaren att uppfylla dennes skyldigheter inom dessa områden.

27 Enligt 41 § punkt 1 i förordningen för delstaten Wien om arbetsplatser inom jordbruket och skogsbruket av den 3 juli 2003 (Wiener Arbeitsstättenverordnung in der Land- und Forstwirtschaft, LGBl. 2003, s. 27) (nedan kallad förordningen för delstaten Wien) skall det, när minst fem arbetstagare regelbundet och samtidigt utför arbete på en arbetsplats, finnas ett bestämt lägsta antal personer som är utbildade för att kunna ge första hjälpen.

Det administrativa förfarandet

28 Efter en första skriftväxling mellan de österrikiska myndigheterna och kommissionen översände de förra texterna till de bestämmelser genom vilka direktivet skulle införlivas med den nationella lagstiftningen.

29 Kommissionen riktade den 12 januari 1998 en formell underrättelse till Republiken Österrike angående de punkter i direktivet som enligt kommissionen ännu inte hade införlivats med den nationella lagstiftningen. De österrikiska myndigheterna besvarade underrättelsen genom en skrivelse av den 15 april 1998.

30 Vid en andra skriftväxling mellan de ovannämnda myndigheterna och kommissionen begärde den senare klarläggande och mer utförlig information angående antagandet av förslag till de lagar genom vilka direktivet skulle införlivas. Republiken Österrike underrättade härvid kommissionen om olika åtgärder som vidtagits i detta avseende.

31 Kommissionen skickade den 19 december 2002 ett motiverat yttrande i enlighet med artikel 226 EG till Republiken Österrike genom vilket denna stat anmodades att vidta nödvändiga åtgärder för att korrekt införliva direktivet inom en frist av två månader från delgivningen av yttrandet.

32 Efter det att de österrikiska myndigheterna underrättat kommissionen om andra åtgärder för att införliva direktivet beslutade den senare att väcka förevarande talan, då den ansåg att Republiken Österrike inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att införliva direktivet.

Talan

33 Kommissionen har gjort gällande sju anmärkningar till stöd för sin talan. Den första anmärkningen avser åsidosättande av artikel 18 i direktivet då Republiken Österrike

inte inom den föreskrivna fristen har vidtagit de åtgärder som krävs för att följa detta direktiv, eller i varje fall inte har underrättat kommissionen om dessa.

34 De övriga anmärkningarna avser åsidosättande av flera konkreta bestämmelser i direktivet. Kommissionen anser att de lagstiftningsåtgärder som den underrättats om inte innebär ett införlivande av direktivet, i vart fall inte ett fullständigt sådant. Kommissionen har i sin replik frånfallit sin anmärkning avseende åsidosättande av artikel 12.4 i direktivet, varför det inte längre finns någon anledning att pröva den.

Den första anmärkningen: Åsidosättande av artikel 18.1 i direktivet

Parternas argument

35 Kommissionen har i sin ansökan gjort gällande att Republiken Österrike åsidosatt artikel 18.1 i direktivet genom att inte inom den föreskrivna fristen anta lagarna LDG, B-KUVG och ASVG i syfte att säkerställa att direktivet införlivas med den nationella lagstiftningen eller i varje fall inte underrätta kommissionen om dessa lagar. Kommissionen har i sin replik uppgett att den inte längre vidhåller denna anmärkning såvitt avser B-KUVG och ASVG.

36 Den österrikiska regeringen har gjort gällande att direktivet helt har införlivats med den nationella lagstiftningen. Den stöder sig här i huvudsak på LDG som meddelades kommissionen den 10 september 2004.

Domstolens bedömning

37 Det är ostridigt att Republiken Österrike, såvitt gäller ett visst antal skyldigheter som följer av direktivet, har införlivat direktivet först genom antagandet av LDG.

38 Frågan huruvida det föreligger ett fördragsbrott skall bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angivits i det motiverade yttrandet, och domstolen skall inte beakta senare förändringar (se bland annat dom av den 30 maj 2002 i mål C-323/01, kommissionen mot Italien, REG 2002, s. I-4711, punkt 8, och av den 9 juni 2005 i mål C-510/04, kommissionen mot Belgien, inte publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 7).

39 Eftersom fristen i det motiverade yttrandet gick ut den 19 februari 2003 och LDG inte trädde i kraft eller meddelades kommissionen förrän den 1 respektive den 10 september 2004, har Republiken Österrike åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 18.1 i direktivet. Den första anmärkningen är följaktligen välgrundad.

Den andra anmärkningen: Åsidosättande av artikel 2.1 i direktivet

Parternas argument

40 Kommissionen har erinrat om att direktivet, som avser åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, skall tillämpas på all

verksamhet, såväl privat som offentlig. Artikel 2.1 i detta direktiv har emellertid ännu inte införlivats avseende lärare inom det allmänna obligatoriska skolsystemet i Tyrolen.

41 Den österrikiska regeringen har gjort gällande att artikel 2.1 i detta direktiv har införlivats med verkan inom hela det federala territoriet genom LDG och att denna bestämmelse följaktligen också är tillämplig på de ovannämnda lärarna.

Domstolens bedömning

42 Såsom framgår av punkt 39 ovan, avseende kommissionens första anmärkning, har inte LDG antagits inom den föreskrivna frist som anges i det motiverade yttrandet av den 19 december 2003.

43 Den andra anmärkningen är följaktligen välgrundad.

Den tredje anmärkningen: Åsidosättande av artikel 7.3 i direktivet

Parternas argument

44 Enligt artikel 7.1 i direktivet skall arbetsgivaren ge en eller flera arbetstagare i uppgift att verka för skydd mot risker i arbetet och förebyggande av dessa, förutsatt att

kompetent personal finns till hands för att fullgöra dessa uppgifter. Kommissionen har gjort gällande att punkt 3 i denna artikel, enligt vilken arbetsgivaren skall anlita sakkunnig hjälp utanför företaget och/eller verksamheten, endast är tillämplig då arbetsgivaren inte har personal i företaget som är kompetent nog att utöva sådana verksamheter.

45 I 73 § punkt 1 och 79 § punkt 1 § ASchG ges emellertid arbetsgivaren möjlighet att anförtro dessa skyddsverksamheter och förebyggande verksamheter till antingen kompetent personal i företaget eller sakkunniga utifrån. Vad gäller statligt anställda ges arbetsgivaren genom 73 § B-BSG också möjlighet att anförtro säkerhetsuppgifter och förebyggande uppgifter antingen till av myndigheten anställda sakkunniga, till sakkunniga utifrån eller också till ett tekniskt centrum för arbetsskyddsfrågor. I 76 § i denna senare lag föreskrivs att endast företagshälsovårdscentraler skall anlitas avseende företagshälsovård.

46 Kommissionen anser att artikel 7.3 i direktivet inte har införlivats korrekt med den österrikiska lagstiftningen, eftersom arbetsgivarna fritt kan välja huruvida de vill använda sig av arbetsmiljöingenjörer i företaget eller utifrån för att förebygga risker i arbetet.

47 Den österrikiska regeringen har gjort gällande att frågan huruvida företagets eller verksamhetens resurser är tillräckliga för interna åtgärder inte enbart beror på företagets storlek och verksamhetens art utan också på överväganden avseende bolagsrätten och lagen om näringsverksamhet liksom på arbetsrättsliga och socialrättsliga kriterier. Hänsyn skall först och främst också tas till strukturen i österrikiska företag och till omständigheten att 96,7 procent av dessa har mindre än 50 anställda. Eftersom företag i Österrike i huvudsak är små och medelstora företag är det ovanligt att använda sig av egen personal i företaget för att förebygga risker i

arbetet. Mot bakgrund av detta har arbetsgivaren getts valfrihet så att de undantagsfall täcks då företaget, på grund av särskilda omständigheter, har tillräcklig kompetens i företaget för att anförtro de förebyggande uppgifterna till personer som är anställda där. De bestämmelser i ASchG som kommissionen har ifrågasatt är följaktligen förenliga med artikel 7.3 i direktivet.

48 Vad gäller de statligt anställda vidhåller den österrikiska regeringen att det av 73 § punkt 1 B-BSG framgår att delstaten, i egenskap av arbetsgivare, erkänner att ett internt förebyggande av risker skall ges företräde. Enligt denna bestämmelse kan det förebyggande arbetet nämligen, i de statliga myndigheter som har tillgång till nödvändig specialiserad personal, utföras av kompetent personal i företaget. Vid den tidpunkt då denna lag antogs hade delstaten emellertid inte tillgång till nödvändig kompetens och den anlitade därför, för de statliga myndigheterna, tjänster från företagshälsovårdscentraler.

Domstolens bedömning

49 I artikel 7.1 i direktivet föreskrivs att arbetsgivaren har den väsentliga skyldigheten att ge en eller flera arbetstagare i uppgift att verka för skydd mot och förebyggande av risker i arbetet. I punkt 3 föreskrivs en skyldighet att anlita kompetens utifrån (se dom av den 15 november 2001 i mål C-49/00, kommissionen mot Italien, REG 2002, s. I-8575, punkt 23). Denna skyldighet är emellertid, som domstolen redan har slagit fast, endast subsidiär i förhållande till den skyldighet som anges i nämnda punkt 1, eftersom den bara föreligger "om sådan skydds- och förebyggande verksamhet inte kan organiseras på grund av brist på kompetent personal i företaget och/eller verksamheten" (se dom av den 22 maj 2003 i mål C-441/01, kommissionen mot Nederländerna, REG 2003, s. I-5463, punkt 20).

50 I artikel 7 rangordnas alltså arbetsgivarnas skyldigheter (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 21).

51 Denna tolkning finner stöd i ordalydelsen i artikel 11.2 i direktivet. I led b i denna bestämmelse hänvisas till att arbetstagarna erhåller uppdrag på sätt som föreskrivs i nämnda artikel 7.1, och i led d hänvisas till anlitandet av kompetens utifrån i enlighet med artikel 7.3. För sistnämnda hänvisning görs dock förbehållet "i förekommande fall" (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 22).

52 För att säkerställa att direktivet klart och tydligt tillämpas i sin helhet skall den rangordning som anges i artikel 7 i direktivet återges i medlemsstaternas nationella lagstiftning (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 23).

53 Såsom domstolen också redan har slagit fast är det bästa sättet att säkerställa direktivets ändamålsenliga verkan att gynna organiserandet av verksamheten med att skydda mot och förebygga risker i arbetet inom företaget eftersom direktivets målsättning är att främja en avvägd medverkan från arbetsgivare och arbetstagare vid nämnda arbete. Möjligheten för arbetsgivaren att fritt välja mellan att organisera detta arbete i företaget eller att anlita kompetens utifrån bidrar inte till att säkerställa en sådan ändamålsenlig verkan för direktivet, men däremot till att skyldigheten att fullt ut tillämpa detta direktiv åsidosätts (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkterna 54 och 55).

54 Genom att arbetsgivaren fritt kan välja att anförtro verksamheten för skydd mot och förebyggande av risksituationer i arbetet till kompetens antingen i företaget eller

utifrån, följs inte den för arbetsgivaren föreskrivna rangordningen i artikel 7.1 och 7.3 i direktivet i den österrikiska lagstiftningen, som således inte är förenlig med dessa bestämmelser. Den tredje anmärkningen är således välgrundad.

Den fjärde anmärkningen: Åsidosättande av artikel 8.2 i direktivet

Parternas argument

55 Kommissionen har gjort gällande att artikel 8.2 i direktivet, enligt vilken arbetsgivaren framför allt i fråga om första hjälpen, brandskydd och utrymning skall utse de arbetstagare som behövs för att genomföra sådana åtgärder, är ovillkorlig och att det i de små företagen inte får göras några undantag vad gäller utseende av dessa arbetstagare. I motsats till punkt 1 i samma artikel, i vilken verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek beaktas och enligt vilken dessa kriterier skall vara avgörande för genomförandet av de nödvändiga åtgärderna, hänvisas det i punkt 2 första stycket i nämnda artikel, enligt vilken arbetsgivaren skall utse dessa personer, över huvud taget inte till dessa kriterier.

56 Kommissionen har också gjort gällande att artikel 8.2 i direktivet varken genom ASchG, B-BSG eller genom förordningen för delstaten Wien har införlivats korrekt och fullständigt eftersom det i dessa nationella bestämmelser görs undantag för små företag i strid med den ovannämnda bestämmelsen i direktivet.

57 Den österrikiska regeringen har gjort gällande att hänvisningen i artikel 8.2 till punkt 1 i samma artikel avser åtgärder, anpassade till verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek, som är nödvändiga för första hjälpen, brandskydd, och utrymning. Enligt den österrikiska regeringen följer av detta att arbetsgivaren, enligt artikel 8.2 i direktivet, inte i varje fall skall utse arbetstagare ansvariga för första hjälpen, brandskydd, och utrymning oberoende av företagets storlek och verksamhetens art. Arbetsgivaren skall i stället göra detta med beaktande av de ovannämnda kriterierna. Mot bakgrund av detta anser den österrikiska regeringen att bestämmelserna i ASchG, B-BSG och förordningen för delstaten Wien är förenliga med nämnda artikel 8.2.

Domstolens bedömning

58 I enlighet med artikel 8.1 i direktivet skall arbetsgivaren sörja för nödvändiga arbetarskyddsåtgärder för första hjälpen, brandskydd, och utrymning, varvid dessa åtgärder skall vara anpassade till verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek samt till andra personer som är närvarande.

59 Enligt punkt 2 första stycket i nämnda artikel skall arbetsgivaren i överensstämmelse med punkt 1 framför allt avdela de arbetstagare som behövs för att genomföra sådana åtgärder.

60 I motsats till den tolkning som den österrikiska regeringen har gjort gällande innebär hänvisningen i artikel 8.2 första stycket i direktivet till punkt 1 i samma

artikel inte att arbetsgivarens skyldighet att utse arbetstagare är villkorad av verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek.

61 En sådan begränsning i arbetsgivarens skyldighet att utse arbetstagare framgår inte av ordalydelsen i artikel 8.2 första stycket i direktivet, i vilken det inte nämns något undantag på grundval av verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek.

62 En sådan begränsning skulle dessutom strida mot direktivets målsättning, som i enlighet med dess rubrik är att införa åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, och omotiverat inskränka dess tillämpningsområde som enligt dess artikel 2.1, med enstaka i direktivet uttryckligen angivna undantag, omfattar all verksamhet, såväl privat som offentlig. Den ovannämnda begränsningen skulle leda till att skyldigheten att avdela personal i artikel 8.2 första stycket i direktivet endast skulle gälla i stora företag och verksamheter eller i verksamheter av viss art utan att några kriterier och målsättningar skulle finnas för hur dessa skulle bestämmas.

63 Direktivets målsättning är inte enbart att förbättra arbetstagarnas skydd mot olyckor i arbetet och förebyggandet av risker i detsamma, utan också att genomföra särskilda åtgärder för organiserandet av skyddsverksamheter och förebyggande verksamheter. Således anges i direktivet vissa åtgärder som ansetts kunna medföra att det mål som har fastställts av gemenskapslagstiftaren uppnås (se domen i det ovannämnda målet

kommissionen mot Nederländerna, punkt 38). Om gemenskapslagstiftaren hade velat avgränsa tillämpningsområdet för artikel 8.2 första stycket i direktivet, genom att för företag av en viss storlek eller som utövar en viss verksamhet införa en begränsning i skyldigheten att utse arbetstagare som skall genomföra dessa åtgärder, hade detta angetts uttryckligen.

64 Det är visserligen möjligt att ta hänsyn till företagets och/eller verksamhetens storlek samt till den verksamhet som där utövas i syfte att konkretisera de moment som föreskrivs i artikel 8.2 första stycket i direktivet, men inte för att på förhand utesluta möjligheten att utse arbetstagare som skall ombesörja den ifrågavarande skyddsverksamheten och förebyggande verksamheten.

65 I artikel 8.2 andra stycket i direktivet föreskrivs uttryckligen att de utsedda arbetstagarna i enlighet med första stycket i samma artikel skall vara tillräckligt många, erhålla fullgod utbildning och ha tillgång till ändamålsenlig utrustning med beaktande av företagets och/eller verksamhetens storlek och/eller de särskilda risker som detta innebär. Även om dessa kriterier kan tillämpas för att bestämma utbildningen och antalet arbetstagare som skall utses liksom den utrustning som de skall ha tillgång till, kan de inte beaktas i syfte att avgöra huruvida det föreligger en skyldighet enligt första stycket att utse dessa arbetstagare.

66 I artikel 8.2 första stycket föreskrivs alltså i fråga om första hjälpen, brandskydd, och utrymning av arbetstagarna en åtgärd som anses nödvändig, nämligen utseendet av berörda arbetstagare, oberoende av verksamhetens art och företagets och/eller verksamhetens storlek. Även om det är uppenbart att små och medelstora företag har vissa särdrag och särskilda behov som kan påverka vilka åtgärder som behöver

vidtas enligt artikel 8.1 i direktivet, påverkar inte detta den inneboende risknivån i företaget, och därför kan inte härav den slutsatsen dras att skyldigheten att utse arbetstagare för att ombesörja de ifrågavarande åtgärderna inte gäller sådana företag. De åtgärder som dessa arbetstagare skall ombesörja står i samband med företeelser som kan uppstå på arbetsplatser oberoende av företagets och/eller verksamhetens storlek.

67 Mot bakgrund av detta skall det konstateras att den österrikiska lagstiftningen inte är förenlig med artikel 8.2 första stycket i direktivet i den utsträckning som det däri inte föreskrivs en skyldighet för arbetsgivaren, vilken är oberoende av företagets och/eller verksamhetens storlek samt av den verksamhet som utövas, att i samtliga fall utse arbetstagare som är ansvariga för första hjälpen, brandskydd och utrymning av arbetstagarna. Den fjärde anmärkningen är följaktligen välgrundad.

Den femte anmärkningen: Åsidosättande av artikel 11.2 i direktivet

68 Kommissionen har gjort gällande att artikel 11.2 i direktivet i stort sett är införlivad med österrikisk lagstiftning med undantag för den i punkt c föreskrivna skyldigheten till medverkan och samråd beträffande den information som åsyftas i artikel 10.1 a, 10.2 och 10.3 c i direktivet. Vad gäller artikel 11.2 d i direktivet anser kommissionen att skyldigheten till medverkan och samråd beträffande anlitande av kompetens utifrån, enligt artikel 7.3 i direktivet, inte föreskrivs i den österrikiska lagstiftningen.

Huruvida artikel 11.2 c i direktivet har införlivats

69 Det skall inledningsvis erinras om att arbetsgivaren, såsom beskrivs i punkterna 49–53 ovan, i enlighet med artikel 7.1 i direktivet skall ge en eller flera arbetstagare i uppgift att verka för skydd mot och förebyggande av risker i arbetet inom företaget och/eller verksamheten. I punkt 3 i denna artikel föreskrivs också en skyldighet att anlita sakkunnig hjälp utifrån. Denna sista skyldighet är dock underordnad den i ovannämnda punkt 1, genom att den enbart gäller "[o]m sådan skydds- och förebyggande verksamhet inte kan organiseras på grund av brist på kompetent personal i företaget och/eller verksamheten".

70 Enligt artikel 11.2 i direktivet skall arbetstagare eller arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor ges rätt till avvägd medverkan i enlighet med nationell lagstiftning och/eller praxis, eller rådfrågas i förväg och i god tid beträffande

— den information som åsyftas i bland annat artikel 10 i direktivet (artikel 11.2 c),

— i förekommande fall, anlitande av tjänster eller personer utifrån enligt artikel 7.3 i direktivet (artikel 11.2 d).

71 Den i artikel 11.2 c i direktivet föreskrivna skyldigheten att ge arbetstagarna rätt till medverkan och att rådfråga dessa omfattar följande information, som anges i artikel 10 i direktivet:

— Den information som skall ges till arbetstagare och/eller deras representanter beträffande arbetsmiljörisker och skydds- och förebyggande åtgärder och verksamhet med avseende såväl på företaget och/eller verksamheten i stort som på varje enskild arbetsplats och/eller varje enskilt arbete (artikel 10.1 a).

— Den information som arbetsgivaren skall ge arbetsgivare för anställda i utomstående företag och/eller verksamheter, vilka utför arbete i den förstnämndes företag och/eller verksamhet (artikel 10.2).

— Den information som arbetstagarna eller arbetstagarrepresentanter med särskilt ansvar för skyddsfrågor måste ha tillgång till, bland annat den information som härrör från skydds- och förebyggande åtgärder, tillsynsmyndigheter och arbetsmiljöansvariga organ, för att de skall kunna utföra sina uppgifter (artikel 10.3 c).

72 Det skall emellertid konstateras att kommissionens anmärkning inte avser ett åsidosättande av den skyldighet att ge tillgång till information som åsyftas i artikel 10 i direktivet utan ett åsidosättande av arbetsgivarens skyldighet att rådfråga arbetstagarna eller arbetstagarrepresentanterna enligt artikel 11.2 i direktivet eller att ge dem rätt att medverka vid mottagandet av den ifrågavarande informationen. Det är här alltså fråga om ett åsidosättande på ett tidigare stadium än vad som gäller i artikel 10.

73 Vad först gäller skyldigheten till medverkan och samråd beträffande den information som åsyftas i artikel 10.1 a i direktivet, har den österrikiska regeringen gjort gällande att företagskommittén, i enlighet med den federala lagen om arbete (Arbeitsverfassungsgesetz) (nedan kallad ArbVG), skall medverka i arbetet med att spåra och utvärdera risker och fastställa vilka åtgärder som bör vidtas och att detta arbete, i enlighet med de relevanta bestämmelserna i ASchG, i de fall där personalrepresentationsorgan saknas, utförs av skyddsombuden. Om ingen av dessa två kategorier finns tillgängliga skall all personal rådfrågas och medverka i arbetet med att spåra och utvärdera risker och att fastställa vilka åtgärder som bör vidtas. Arbetet med att spåra och utvärdera risker liksom att fastställa vilka åtgärder som bör vidtas skall ske med avseende på varje enskild befattning på arbetsplatsen när detta visar sig nödvändigt med hänsyn till förebyggandet av risker. Enligt den österrikiska regeringen pekar detta på att arbetstagarna faktiskt rådfrågas och medverkar beträffande information om åtgärder för skydd mot och förebyggande av risker.

74 Domstolen konstaterar i detta avseende att det i elfte och tolfte skälen i direktivet bekräftas att en dialog mellan, och en avvägd medverkan från, arbetsgivare och arbetstagare för att nödvändiga åtgärder skall vidtas till skydd för arbetstagarna mot olyckor i arbetet och mot yrkessjukdomar ingår bland målsättningarna med direktivet (se domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Nederländerna, punkt 39). Denna målsättning kommer till konkret uttryck i artikel 11.2 i direktivet.

75 Vad gäller de åtgärder som Republiken Österrike har vidtagit för att införliva punkt c i den ovannämnda bestämmelsen, skall det påpekas att omständigheten att företagskommittén, personer som ansvarar för säkerheten och arbetstagarna i allmänhet i den österrikiska lagstiftningen nämns i denna följd kan leda till att de arbetstagare som skall ombesörja den ifrågavarande skyddsverksamheten och

förebyggande verksamheten, vilka är de som avses i artikel 7.1 i direktivet, för det fall det skulle finnas ett personalrepresentationsorgan såsom företagskommittén, inte medverkar vid detta informationsspårande, vilket enligt artikel 11.2 c i direktivet är obligatoriskt.

76 Visserligen föreskrivs i artikel 11.1 i direktivet en allmän skyldighet för arbetsgivaren att inhämta synpunkter från arbetstagarna och/eller deras representanter och att låta dem delta i diskussioner i alla frågor som gäller säkerhet och hälsa på arbetsplatsen. I punkt 2 i denna artikel gäller medverkan och rådfrågandet emellertid en särskild grupp av arbetstagare, nämligen de med särskilt ansvar för skyddsfrågor.

77 Eftersom det av de relevanta österrikiska bestämmelserna inte framgår att de personer som utför uppgifter avseende arbetstagarnas säkerhet och hälsa har en konkret och särskild funktion vad gäller att rådfrågas eller att ha rätt till en avvägd medverkan beträffande den information som åsyftas i artikel 10.1 a i direktivet, skall denna del av kommissionens anmärkning avseende åsidosättande av ovannämnda artikel 11.2 c anses välgrundad.

78 Det skall tilläggas att skyldigheten i ASchG inte är förenlig med skyldigheten till medverkan och samråd i artikel 11.2 c i direktivet jämförd med artikel 10.1 a i samma direktiv, eftersom arbetet med att spåra risker och att fastställa vilka åtgärder som bör vidtas enligt ASchG skall ske med avseende på varje enskild befattning på arbetsplatsen "när detta visar sig nödvändigt med hänsyn till förebyggandet av risker".

79 Vad för det andra gäller skyldigheten till medverkan och samråd beträffande information till arbetsgivare för anställda i utomstående företag och/eller verksamheter i artikel 11.2 c i direktivet jämförd med artikel 10.2 i samma direktiv, anser den österrikiska regeringen att denna bestämmelse införlivas genom 8 § punkt 2 moment 1 ASchG.

80 Enligt denna bestämmelse i ASchG skall den arbetsgivare som är ansvarig för arbetsplatsen där arbetstagare som inte är anställda hos denne, nämligen arbetstagare utifrån, arbetar, i förekommande fall informera dessa arbetstagare om de risker som finns på arbetsplatsen och utbilda dem därefter.

81 Det skall emellertid konstateras att det endast är informationsskyldigheten i artikel 10.2 i direktivet som införlivas genom en sådan bestämmelse och inte den i i artikel 11.2 c i samma direktiv föreskrivna skyldigheten att dessförinnan ge de personer som är ansvariga för arbetstagarnas säkerhet och hälsa en rätt till medverkan och att bli rådfrågade i dessa frågor, vilket är den skyldighet som kommissionen avser i sin talan. Dessutom skall det i varje fall påpekas att det i 8 § punkt 2 moment 1 ASchG, enligt de uppgifter som domstolen har tillgång till, föreskrivs att den arbetsgivare som är ansvarig för arbetsplatsen skall informera de arbetstagare som anlitats utifrån om säkerhets- och hälsorisker. Enligt artikel 10.2 i direktivet skall emellertid den relevanta informationen om dessa risker inte ges till de ovannämnda arbetstagarna utan till deras arbetsgivare. Trots att denna bestämmelse i ASchG förmodas införliva både den föregående skyldigheten att ge arbetstagarna en rätt till medverkan och att bli rådfrågade i dessa frågor i artikel 11.2 c i direktivet och den allmänna informationsskyldigheten som avses i artikel 10.2 i samma direktiv, förefaller den följaktligen inte vara av sådan beskaffenhet att den korrekt införlivar båda dessa skyldigheter.

82 Följaktligen skall det konstateras att även denna del av kommissionens anmärkning, avseende artikel 11.2 c i direktivet, är välgrundad.

83 Vad för det tredje gäller skyldigheten till medverkan och samråd i artikel 10.3 c i direktivet har den österrikiska regeringen gjort gällande att denna skyldighet uppfylls genom Arbeitsinspektionsgesetz 1993 (1993 års lag om yrkesinspektion, BGBl. 1993, s. 27) och ASchG, vilka behandlas i punkterna 60 och 61 i generaladvokatens förslag till avgörande.

84 Kommissionen har å sin sida gjort gällande att skyldigheten till medverkan och samråd, såsom den är utformad enligt de nämnda nationella bestämmelserna, inte gäller för den information som åsyftas i artikel 10.3 c i direktivet. Kommissionen har i sin replik tillagt att det endast föreskrivs en allmän skyldighet att informera och upplysa i de bestämmelser som den österrikiska regeringen har åberopat, och att den information som uttryckligen åsyftas i artikel 11.2 c i direktivet inte preciseras tillräckligt.

85 Domstolen konstaterar i detta avseende att även om det i de relevanta bestämmelserna i den österrikiska lagstiftningen föreskrivs att den information som avses i artikel 10.3 c i direktivet skall lämnas så iakttas inte den föregående och klart avgränsade skyldigheten i artikel 11.2 c att ge arbetstagare med särskilt ansvar för skyddsfrågor rätt att medverka liksom att rådfråga dessa, vilken avses i kommissionens anmärkning.

86 Såsom framgår av punkterna 76–78 ovan avser den österrikiska lagstiftningen en allmän skyldighet att i enlighet med nationell lagstiftning informera eller rådfråga diverse personer eller organ som representerar arbetstagarna eller skyddsombuden. I den österrikiska lagstiftningen föreskrivs dock inte, såsom i artiklarna 7.1 och 11.2 i direktivet, att en särskild grupp av arbetstagare med särskilt ansvar för frågor om förebyggande av risker i arbetet liksom för skyddsfrågor skall medverka.

87 Eftersom det i den österrikiska lagstiftningen inte finns någon bestämmelse varigenom dessa arbetstagare med särskilt ansvar ges rätt att medverka och att rådfrågas, såsom det stadgas i artikel 11.2 c i direktivet, skall även denna del av kommissionens anmärkning anses välgrundad.

Huruvida artikel 11.2 d i direktivet har införlivats

88 Vad gäller skyldigheten att i enlighet med artikel 11.2 d i direktivet ge arbetstagare med särskilt ansvar för skyddsfrågor rätt att medverka liksom att rådfråga dessa, anser kommissionen att den österrikiska lagstiftningen inte uppställer en sådan skyldighet för det fall då kompetens anlitas utifrån.

89 Den österrikiska regeringen har i detta avseende gjort gällande att skyddsombuden i enlighet med relevanta bestämmelser i ASchG skall informeras i förhand och ges tillfälle att yttra sig om tillsättning eller entledigande av arbetsmiljöingenjörer, företagsläkare liksom av personer ansvariga för första hjälpen, brandskydd och utrymning såvida det inte finns ett personalrepresentationsorgan som kan yttra sig i frågan eller om dessa frågor har behandlats hos en skyddskommitté för arbetstagare. I B-BSG finns liknande bestämmelser för den offentliga sektorn.

90 Domstolen anser emellertid att den österrikiska regeringen har förväxlat skyldigheten i artikel 11.2 b i direktivet, i vilken det hänvisas till arbetstagare som inom företaget eller verksamheten har utsetts för att utföra vissa uppgifter i enlighet med

artiklarna 7.1 och 8.2 i direktivet, med den klart avgränsade skyldigheten i artikel 11.2 d som gäller de fall då arbetsgivaren i enlighet med artikel 7.3 i direktivet anlitar kompetens utifrån. Genom den lagstiftning som den österrikiska regeringen i förevarande fall har åberopat införlivas endast den första skyldigheten, som återfinns i artikel 11.2 b i direktivet, och inte den separata skyldighet som föreskrivs i led c i samma artikel.

91 Republiken Österrike har följaktligen åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 11.2 d i direktivet genom att i sin nationella lagstiftning inte föreskriva en skyldighet att ge arbetstagare med särskilt ansvar för skyddsfrågor rätt att medverka och att rådfråga dessa i de fall då kompetens anlitas utanför företaget och/eller verksamheten.

92 Kommissionens femte anmärkning, avseende åsidosättande av artikel 11.2 c och d i direktivet, är följaktligen välgrundad.

Den sjätte anmärkningen: Åsidosättande av artikel 13.2 a och b i direktivet

93 Kommissionen har i detta avseende hänvisat till skyldigheten för arbetstagarna att på rätt sätt använda, å ena sidan maskiner, anordningar, verktyg, farliga ämnen, transportanordningar och andra produktionsmedel (artikel 13.2 a i direktivet), och, å

andra sidan, den personliga skyddsutrustning, som de försetts med, samt efter det att utrustningen använts återställa den på dess rätta plats (artikel 13.2 b).

Parternas argument

94 Vad gäller den första delen av denna anmärkning har kommissionen gjort gällande att begreppet "arbetsredskap" i ASchG och B-BSG omfattar samtliga föremål som anges i artikel 13.2 a i direktivet men att det inte avser farliga ämnen. Enligt kommissionen är en allmän hänvisning till regler och administrativa föreskrifter som inte är tydligt angivna, såsom i 15 § ASchG och B-BSG, inte tillräcklig för att ändamålsenligt införliva artikel 13.2 a.

95 Vad gäller artikel 13.2 b i direktivet har kommissionen gjort gällande att användningen av den personliga skyddsutrustningen visserligen är reglerad men att detta inte är fallet med skyldigheten att återställa den på dess rätta plats efter det att den använts. Enligt kommissionen skall denna senare skyldighet behandlas separat i den lagstiftning varigenom den nämnda bestämmelsen införlivas, så att arbetstagarna har en tydlig, exakt och detaljerad kännedom om sina skyldigheter.

96 Efter att ha nämnt 15 § ASchG har den österrikiska regeringen gjort gällande att bestämmelser för skyddet för arbetstagarna vid användandet av farliga ämnen framför allt återfinns i avdelning IV i ASchG, i förordningen om gränsvärden för agenser och cancerframkallande agenser, i förordning om skydd för arbetstagarna

mot risker i samband med biologiska ämnen, i förordningen om skydd för statligt anställda mot risker i samband med biologiska ämnen, samt i 52 § och följande paragrafer i den allmänna förordningen om arbetarskydd. Liknande bestämmelser har antagits angående skydd för statligt anställda.

97 Vad gäller skyldigheten för arbetstagarna att återställa den personliga skyddsutrustningen på dess rätta plats har den österrikiska regeringen gjort gällande att den personliga skyddsutrustningen enligt den österrikiska lagstiftningen av hygienskäl är avsedd för personligt bruk av endast en arbetstagare. Samma personliga skyddsutrustning får användas av fler än en arbetstagare endast då denna utrustning normalt endast används vid enstaka tillfällen och då den har rengjorts och desinficerats på ett tillfredsställande sätt efter det att den använts.

Domstolens bedömning

98 Vad för det första gäller arbetstagarnas skyldighet i artikel 13.2 a i direktivet skall det erinras om att det inom ramen för ett fördragsbrottsförfarande enligt artikel 226 EG åligger kommissionen att bevisa det påstådda fördragsbrottet och att förse domstolen med de uppgifter som är nödvändiga för att den skall kunna kontrollera att fördragsbrott föreligger, utan någon möjlighet för kommissionen att stödja sig på någon presumtion (se dom av den 12 maj 2005 i mål C-287/03, kommissionen mot Belgien, REG 2005, s. I-3761, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

99 Införlivandet av ett direktiv med nationell rätt förutsätter inte nödvändigtvis att bestämmelsens innehåll återges formellt och ordagrant i en uttrycklig och specifik lagregel, utan det kan vara tillräckligt med en allmän rättslig ram, om det därigenom

på ett effektivt sätt kan säkerställas att direktivet på ett tillräckligt klart och precist sätt tillämpas fullt ut (se dom av den 7 januari 2004 i mål C-58/02, kommissionen mot Spanien, REG 2004, s. I-621, punkt 26, och av den 20 oktober 2005 i mål C-6/04, kommissionen mot Förenade kungariket, REG 2005, s. I-9017, punkt 21).

100 Omständigheten att farliga ämnen i artikel 13.2 a i direktivet nämns bland arbetsredskapen hindrar inte att det på ett nationellt plan görs åtskillnad mellan dessa olika risker i arbetet under förutsättning att målsättningen i punkt 1 i samma artikel uppfylls. I enlighet med denna skall arbetstagarna sörja för sin egen och andra personers säkerhet och hälsa, vad gäller de senare dock endast i den mån de påverkas av arbetstagarnas handlingar eller passivitet i arbetet.

101 Såsom generaladvokaten har gjort gällande i punkt 81 i sitt förslag till avgörande har kommissionen i förevarande fall inte visat i vilken mån den österrikiska lagstiftningen äventyrar denna målsättning, eftersom den endast har hävdat att arbetstagarna skulle få en tydligare kännedom om sina skyldigheter, om arbetsredskapen och de farliga ämnena nämndes tillsammans. Ett sådant påstående är emellertid inte tillräckligt för att styrka det åberopade fördragsbrottet.

102 Som svar på den österrikiska regeringens uppräkning av olika bestämmelser om skydd för arbetstagare avseende användande av farliga ämnen har kommissionen endast gjort gällande att en allmän hänvisning till bestämmelser och administrativa föreskrifter inte räcker för att säkerställa ett ändamålsenligt införlivande av artikel 13.2 a i direktivet. Kommissionen har inte angett anledningen till varför en arbetstagare inte, genom den lagstiftning som åberopats av den österrikiska regeringen, tydligt skulle upplysas om att det föreligger en skyldighet att använda de farliga ämnen som denne inom ramen för sitt arbete kommer i kontakt med på rätt sätt.

103 I detta sammanhang skall det konstateras att kommissionens sjätte anmärkning, i den del den avser åsidosättandet av artikel 13.2 a i direktivet, inte är välgrundad.

104 Vad för det andra gäller det åberopade åsidosättandet av artikel 13.2 b i direktivet, om arbetstagarnas skyldighet att på rätt sätt använda den personliga skyddsutrustning, som de försetts med, och efter det att utrustningen använts återställa den på dess rätta plats, har den österrikiska regeringen gjort gällande att den berörda utrustningen av hygienskäl är avsedd för personligt bruk av endast en arbetstagare och att återställandet på rätt plats därför är irrelevant, eftersom andra arbetstagare inte kan använda den.

105 I artikel 13.2 b i direktivet görs emellertid en tydlig åtskillnad mellan skyldigheten att på rätt sätt använda den berörda utrustningen och skyldigheten att återställa den på dess rätta plats efter användandet. Även om den andra skyldigheten i denna bestämmelse lättare kan iakttas genom valet att i den österrikiska lagstiftningen av hälsoskäl föreskriva om en utrustning som är avsedd för personligt bruk av endast en arbetstagare, kan detta emellertid inte säkerställa att denna utrustning återställs på dess rätta plats.

106 Den österrikiska regeringen har dessutom medgett att den personliga utrustningen i vissa fall får användas av flera arbetstagare. Detta leder till att den österrikiska regeringens argument, enligt vilket avsaknaden av en skyldighet att återställa utrustningen motiveras av omständigheten att denna utrustning faktiskt är avsedd för personligt bruk av endast en arbetstagare, inte heller kan godtas.

107 Kommissionens sjätte anmärkning, avseende åsidosättandet av artikel 13.2 b i direktivet, är följaktligen välgrundad.

108 Mot bakgrund av det ovanstående skall det fastställas att Republiken Österrike, genom att inte inom föreskriven tid ha antagit LDG, i strid med vad som krävs enligt artikel 18.1 i direktivet, och genom att inte ha införlivat eller bara delvis ha införlivat artiklarna 2.1 (såvitt gäller lärare inom det obligatoriska skolsystemet i Tyrolen), 7.3, 8.2, 11.2 c och d, 13.2 b i detta direktiv, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dessa bestämmelser.

109 Talan ogillas i övrigt.

Rättegångskostnader

110 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 69.3 första stycket kan domstolen, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin kostnad.

111 Med hänsyn till att kommissionen endast har tappat målet, såvitt avser en del av den sjätte anmärkningen, avseende åsidosättandet av artikel 13.2 a i direktivet, skall Republiken Österrike bära sin rättegångskostnad och ersätta fem sjättedelar av kommissionens rättegångskostnad.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) Genom att inte inom föreskriven tid ha antagit lagen om delstatslärarnas rättsliga ställning (Landeslehrer-Dienstrechtsgesetz), i strid med vad som krävs enligt artikel 18.1 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, och genom att inte ha införlivat eller bara delvis ha införlivat artiklarna 2.1 (såvitt gäller lärare inom det obligatoriska skolsystemet i Tyrolen), 7.3, 8.2, 11.2 c och d, 13.2 b i detta direktiv, har Republiken Österrike underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dessa bestämmelser.

2) Talan ogillas i övrigt.

3) Republiken Österrike skall bära sin rättegångskostnad och ersätta fem sjättedelar av Europeiska gemenskapernas kommissions rättegångskostnad.

Underskrifter